

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ע 7962-09-17

ניתן ביום 29 אוקטובר 2018

המערער

גלעד גולדשטיין

המשיבה

קרן הביטוח ופנסיה של פועלי בניין

לפני: השופט רועי פוליאק, השופטת חני אופק גנדלר, השופט מיכאל שפיצר
נציג ציבור (עובדים) מר נתן מאיר, נציגת ציבור (מעסיקים) גב' ברכה סמו

בשם המערער – עו"ד גיל ורגון ועו"ד אבי גבאי

בשם המשיבה – עו"ד שרון שביט כפתורי ועו"ד תומר אלטוס

פסק דין

השופט רועי פוליאק

ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי בתל-אביב-יפו (סגן הנשיאה [כתוארו אז] שמואל טננבוים ונציג הציבור מר צבי שטרן; ק"ג 16-04-7931), בו נדחתה תביעת המערער למשיכת כספים שנצברו בחשבונו של אביו המנוח בקרן הפנסיה המקיפה של המשיבה.

הרקע והמחלוקת

1. המערער הוא בנו ויורשו היחיד, לפי צו ירושה, של חיים צבי גולדשטיין ז"ל (להלן – המנוח), יליד 1.1.1948, אשר נמנה עם המבוטחים בקרן הפנסיה המקיפה של המשיבה (להלן – הקרן) מחודש יולי 1985 ועד לחודש ינואר 1999. ביום 1.1.2015 הגיע המנוח לגיל פרישה ("גיל קצבת זקנה" כהגדרתו בתקנון האחיד) והיה זכאי, לפי התקנון האחיד החל על מבוטחי קרנות הפנסיה הגרעוניות בהתאם לפרק 11 של חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן – התקנון האחיד), לקבלת קצבת זקנה מהקרן החל מהחודש העוקב (חודש פברואר 2015). ואולם, המנוח, אשר היה במצב

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ע 7962-09-17

סיעודי בשנה שקדמה למועד הגיעו לגיל פרישה וטופל על ידי בנו היחיד, המערער, נפטר ביום 6.8.2015 עוד בטרם שולמו לו תשלומים כלשהם מהקרן.

2. המחלוקת בין בעלי הדין נסבה על זכויותיו של המערער בכשירותו כיורשו היחיד של המנוח. המערער טוען, כי הוא זכאי למשוך את כספי המנוח מהקרן. המשיבה, לעומת זאת, טוענת, כי המערער זכאי לקבל את תשלומי קצבת הזקנה שעל הקרן היה לשלם למנוח בשבעת החודשים שמעת שקמה זכאותו לקבלת קצבת זקנה ועד לפטירתו בלבד. להלן נבהיר, בתמצית, את הרקע למחלוקת:

א. ככלל, תכליתה של קרן הפנסיה היא תשלום קצבאות באירועים מזכים ולא תשלום של סכומים חד פעמיים. אין חולק כי לפי תקנה 9 לתקנון האחדיד התמלאו במנוח תנאי הזכאות לקבלת קצבת זקנה ביום 1.1.2015 וכי לפי תקנות 10 ו-16(ב) לתקנון האחדיד הוא היה זכאי לקבלתה בתקופה שמיום 1.2.2015 ועד לתום החודש האחרון בו הלך לעולמו.

ב. עם זאת, בתקנה 48 לתקנון האחדיד מוקנית למבוטח הזכות למשיכת כספים מהקרן, חלף קבלת קצבה, בהתקיים תנאים מסוימים ובהם הגשת בקשה מתאימה הכוללת ויתור על זכאותו לקבלת קצבה כלשהי מהקרן. ואולם, בתקנה 48(ב) לתקנון האחדיד נקבע, בין היתר, כי **"מבוטח ... שחלפו למעלה משישים ימים מחודש הזכאות הראשון שלו לקבלת קצבת זקנה ... לא יהיה רשאי למשוך כספים שנצברו בחשבונו בקרן"**.

ג. בהתחשב בתנאי הזכאות למשיכת כספים, אילו היה המנוח מגיש בקשה בתוך שישים ימים ממועד הזכאות הראשון לקבלת קצבת זקנה (1.2.2015), היה המנוח זכאי למשוך את הכספים שהצטברו בחשבונו בקרן חלף זכויותיו הפנסיוניות, אך משלא הגיש את הבקשה והבקשה הוגשה לראשונה על ידי המערער, בסמוך לאחר פטירתו של המנוח וקבלת צו ירושה, לא קיימת זכאות למשיכת הכספים לפי התקנון האחדיד (השוו: ע"ע 57896-11-13 המר – קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (11.11.2014)) וזכות המערער, בכשירותו כיורשו היחיד של המנוח, מצטמצמת לזכאות לקבלת סכומן של קצבאות הזקנה שהיה על

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ע 7962-09-17

הקרן לשלם למנוח בחודשים פברואר עד אוגוסט 2015. בהיבט הכספי הפער הוא בין סכום משיכה של כ – 200,000 ₪ לבין שבע קצבאות חודשיות בסכום כולל של כ – 12,600 ₪ (כ – 1,800 ₪ כל קצבה), ליום הגשת התביעה, כדברי באת כח המשיבה בדיון בפנינו וכמפורט, לעניין סכום המשיכה, בתצהיר מטעם המשיבה.

ד. המערער העלה שורת טענות כנגד המשיבה, אשר עקב מחדליה הנטענים לא מימש המנוח את זכאותו להמיר את זכותו הפנסיונית בזכות למשיכת כספים, חרף מצבו הבריאותי הקשה מאד של המנוח כעולה מהתעודות הרפואיות שצורפו וחרף אומד דעתו, באמצעות המערער שטיפל בו, כי יש למשוך את הכספים. בין היתר נטען, כי יש למנות את תקופת שישים הימים לאחריהם לא ניתן למשוך כספים מהקרן מיום קבלת הקצבה הראשונה ולא מיום היווצר הזכות לקבלתה גם אם לא שולמה בפועל. טענה זו, אשר אינה עולה בקנה אחד עם הוראת תקנה 48(ב) לתקנון האחיד נדחתה בצדק בפסק הדין.

ה. טענתו העיקרית של המערער, אשר עמדה במוקד הערעור בפנינו ותפורט להלן, היא כי הקרן מושתקת מלטעון כנגד האיחור בבקשה למשיכת הכספים, לנוכח התנהלותה בעטייה, כנטען, נגרם האיחור.

דיון והכרעה

3. בית הדין האזורי דחה בפסק דינו את עיקר טענות המערער באשר להתנהלות הקרן ולעמידתה של הקרן בחובת תום הלב המוגברת החלה על קרנות פנסיה (ראו: ע"א 1341/01 רפפורט – מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ, פד"ע לח 630 (2003) להלן – **הלכת רפפורט**)) לנוכח חובת הנאמנות של הקרן כלפי מבוטחיה, ואיננו מוצאים להתערב בקביעותיו.

4. עם זאת, בנסיבות העובדתיות המיוחדות של המקרה שבפנינו, מצאנו כי לא עלה בידי הקרן להרים את הנטל ולשכנע כי נשלחה למנוח הודעה המפרטת את זכויותיו כמצוות תקנה 41 לא לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ע 7962-09-17

(להלן – **תקנות קופות הגמל**), אשר כותרתה "מתן ידיעות והסברים לעמיתים", הקובעת לאמור:

- "(א) ביקש עמית בקופת גמל לקיצבה למשך את הכספים המגיעים לו, כולם או חלקם, שלא בדרך של קבלת קיצבה, תשלח לו הקופה דף הסבר של הנוסחה שלפיה יחושבו הסכומים שיהיה זכאי לקבל מהקופה, ולפי דרישתו - גם פירוט מלא של חישוב הסכום המגיע לו בהתייחס לכל סכום שהופקד לזכותו.
- (ב) היה עמית זכאי לקיצבת זיקנה, נכות או שאירים, תשלח לו הקופה את כל המידע המפורט להלן:
- (1) חישוב המשכורת שתשמש בסיס לחישוב הקיצבה, תוך פירוט המרכיבים השונים לחישוב;
- (2) חישוב שיעור הקיצבה שתשולם לו, תוך פירוט התקופות שבהן לא נצבר שיעור מלא והשיעורים שנצברו בהן;
- (3) בקיצבת נכות - גם שיעור הנכות שאושר, המועד שאושר לתחילת הזכות לקיצבה, ומועד הפסקת תשלום הקיצבה - אם נקבע מועד כזה;
- (4) בקיצבה ליתום - גם המועד האחרון לתשלום הקיצבה.
- (ג) הופסקו התשלומים בשל עמית לקופת גמל לקיצבה והוקפאו זכויותיו בקופה, תודיע לו הקופה על הקפאת זכויותיו ועל האפשרות לרציפות זכויות - אם ישנה כזו, וששה חודשים לפני הגיע עמית כאמור לזכאות לקיצבה, תשלח לו הקופה הודעה המפרטת את זכויותיו כאמור בתקנת משנה (ב).
- (ד) בכל הודעה או הסבר הנשלח או הנמסר לעמית לפי תקנה זו יצוינו הוראות תקנון הקופה שלפיהן פועלת הקופה באותו ענין."

5. המנוח בוטח בקרן, כמפורט בפתח הדברים, עד לשנת 1999. מאותו מועד היה המנוח, לפיכך, מי ש"הוקפאו זכויותיו בקופה" (בעבר כונה מבוטח בגינו הופסקה העברת כספים לקרן "עמית מוקפא". בנוסחו הנוכחי של התקנון האחיד הוא מכונה "מבוטח לא פעיל")

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ע 7962-09-17

ועל הקרן, המסווגת כ"קופת גמל לקצבה", הוטלה חובה מכוח תקנת משנה (ג), לשלוח לו, עד לא יאוחר משה חודשים לפני הגיעו ל"זכאות לקצבה", "הודעה המפרטת את זכויותיו", לפי הפירוט בתקנת משנה (ב), ולהפנות אותו להוראות התקנון האחיד הרלוונטיות לפי תקנת משנה (ד) (להלן – **ההודעה הסטטוטורית**).

6. המערער מכחיש את קבלת ההודעה הסטטוטורית. המשיבה טענה כי הקרן שלחה למנוח את ההודעה הסטטוטורית ביום 11.8.2014 וצרפה את העתקה. תצהיר העדה מטעם המשיבה ועדותה סקרו את נוהלי העבודה של הקרן, לפיהם נשלחת ההודעה הסטטוטורית באופן אוטומטי בדואר רגיל. עוד העידה עדת המשיבה, כי אם ההודעה הסטטוטורית מוחזרת על ידי הדואר היא מתויקת בתיק האישי של המבוטח וכי מבדיקתה לא תויקה הודעה חוזרת כאמור בתיק. בית הדין האזורי קבע, לפיכך, כי ההודעה הסטטוטורית נשלחה וחזקה עליה כי בהיעדר אסמכתא בתיקו של המנוח בקרן על החזרתה היא נתקבלה, כפי שנתקבלו בכתובת המנוח, לפי עדות המערער עצמו, דוחות תקופתיים שנשלחו על ידי הקרן.

7. עמדתנו שונה. בניגוד לדוחות התקופתיים אשר צורפו על ידי המשיבה לתצהיר מטעמה, בהם מפורטת כתובתו של המנוח, לא מפורטת כתובת כלשהי בהודעה הסטטוטורית. השמטת הכתובת אינה מקרית. משיחה טלפונית בין המערער לבין נציגת שירות בקרן מיום 2.7.2015, אשר הוקלטה על ידי הקרן והוגשה כראיה, עולה כי קיימת בעייתיות בכל הקשור לנתוני המנוח במערכות הממוחשבות של הקרן וכי בקרן מופיע מספר שגוי של תעודת הזהות של המנוח. גם לאחר שהמערער מסר לנציגת השירות את מספר הזיהוי השגוי המופיע בקרן ואת מספר הזיהוי הנכון גם יחד, עונה לו נציגת הקרן כי "לא. אין לו פה כלום". בהמשך, לאחר המתנה של כארבע דקות לטובת הבדיקה, כמפורט בתמלול השיחה על ידי הקרן, מציינת נציגת השירות כי "תראה, יש פה משהו מוזר. במערכת מופיע כאילו אין לו כסף, אבל שולחים לו דוחות. אז אנחנו נבדוק את זה ונחזור אליו". הנציגה מוסיפה ומציינת, במענה לשאלת המערער, "בדוחות אני רואה סכומים. במערכת אני לא רואה סכומים" ומסבירה כי "פשוט זה קרנות ישנות, מערכות ישנות, קורה דברים כאלה". העובדה לפיה הכתובת אינה מופיעה על גבי ההודעה הסטטוטורית וה"משהו [ה]מוזר" בנתוני המנוח במערכות המחשבים

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ע 7962-09-17

ה"ישנות" של הקרן, כמו גם השגיאה במספר תעודת הזהות של המנוח, מעלים ספק האמנם הופעל הנוהל האוטומטי בעניינו של המנוח כך שההודעה הסטטוטורית נשלחה ונתקבלה בנסיבות העניין. עלינו לבחון, אפוא, האמנם יש לקבוע כי ההודעה הסטטוטורית הומצאה למנוח.

8. בפתח הדברים נציין, כי בהיעדר הסדר ספציפי שונה לא מוטלת על השולח חובה להוכיח באופן פוזיטיבי כי דבר הדואר נתקבל אצל הנמען ודי בהוכחת המשלוח על מנת להעביר את הנטל לנמען (רע"א 5255/11 **עיריית הרצליה נ' כרם**. פסקה 20 (11.6.2013); עב"ל (ארצי) 41882-03-14 **צרור – המוסד לביטוח לאומי**. פסקה 19 (18.5.2015); להלן – עניין **צרור**).

9. בענייננו לא קיימת הסדרה של מתכונת משלוח ההודעה הסטטוטורית. בתקנה 79 לתקנון האחדיד אמנם נקבע, כי הודעות לקרן תומצאנה בדואר רשום עם אישור מסירה או תונחנה במשרדי הקרן, אך התקנון האחדיד אינו מסדיר את אופן משלוח ההודעות על ידי הקרן למבוטחים. באופן דומה, לא קיימות הוראות בנושא בתקנות קופות הגמל ובהנחיות הרגולטוריות המוצאות על ידי הממונה שוק ההון, ביטוח וחיסכון המופקד, בין היתר, על פעילותן של קופות הגמל השונות (להלן – **הממונה**).

המערער טוען, כי ההודעה הסטטוטורית היא הודעה מהותית, אשר יש להמציאה באמצעות דואר רשום עם אישור מסירה כנלמד ממתכונת משלוח ההודעות לקרן וכמתחייב ממהותה של ההודעה. גם אם יתכן כי משלוח ההודעה הסטטוטורית בדואר רשום אכן עולה בקנה אחד עם פרקטיקה רצויה (השוו: ע"א 7602/06 **עזבון חאדג'ג' ז"ל נ' מלכה**. פסקאות 33 – 34 (11.10.2011)), לא מצאנו בסיס בדין לחיוב הקרן במשלוח ההודעה בדואר רשום (השוו: עב"ל (ארצי) 742/08 **פחימה – המוסד לביטוח לאומי** (13.4.2010); עב"ל (ארצי) 177/10 **יברקו – המוסד לביטוח לאומי** (16.9.2010)). הקרן רשאית, אפוא, לשלוח הודעות בדואר רגיל.

10. סעיף 57ג. לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן – **פקודת הראיות**) קובע לאמור:

"מקום שחיקוק מתיר או מחייב להמציא מסמך על ידי הדואר, בין

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ע 7962-09-17

שהוא נוקט לשון "המצאה" ובין שהוא נוקט לשון "נתינה" או "שליחה" או לשון אחרת, רואים את ההמצאה - אם אין הוראה אחרת משתמעת - כמבוצעת –

(1) אם דוור מכתב המכיל את המסמך והמען על המכתב היה כשורה ודמי המשלוח שולמו מראש או שהמכתב היה פטור מתשלום דמי דואר או נושא עליו סימן המעיד כי הוא נשלח בשירות המדינה;
(2) במועד שבו היה המכתב מגיע לתעודתו בדרך הרגילה של הדואר, אם לא הוכח היפוכו של דבר".

11. הצדדים נתבקשו להתייחס לתחולת סעיף 57ג' לפקודת הראיות בסיכומיהם. המערער סבר כי הסעיף לא חל מאחר שתקנה 41לא(ג) לתקנות קופות הגמל אינה חיקוק "המתיר או מחייב" לשלוח את ההודעה הסטטוטורית בדואר, אך ככל שהסעיף חל אזי החזקה על ביצוע ההמצאה אינה חלה בנסיבות בהן לא הוכחו דיוור ההודעה וביולה וכאשר ידוע כי לא פורט בה מענו של המנוח. המשיבה נמנעה מלהתייחס בסיכומיה, חרף ההנחיה בישיבה המקדמית, לתחולת הסעיף ולהשלכותיו, ומיקדה טענותיה בחזקה לפיה מבוטח מודע לזכויותיו התקנוניות בכלל ולזכויותיו לפי תקנה 48 לתקנון האחיד בפרט, בנסיבות בהן המגבלות על משיכות כספים מהקרן מופיעות בחלקו האחורי של הדיווח השנתי הנשלח למבוטחים.

12. על פני הדברים, הוראת תקנה 41לא לתקנות קופות הגמל שעניינה "הודעה או הסבר הנשלח או הנמסר לעמית" (סעיף משנה (ד)) מהווה חיקוק המתיר, אם כי אינו מחייב (ניתן למסור גם שלא בדואר), המצאת מסמך על ידי הדואר. עם זאת, כפי שקבע חברנו, השופט [כתוארו אז] א' איטח בעניין צרור, גם אם אין תחולה ישירה לסעיף 57ג' לפקודת הראיות בנסיבות קונקרטיות, ההוראה "משקפת חזקה של הגיון וניסיון חיים ... המלמדים שכלל, דבר דואר שנשלח לפי פרטי מען תקינים, מגיע לנמען תוך פרק זמן סביר" (פסקה 21).

13. איננו מקבלים את טענת המערער, לפיה על מנת שתחול החזקה לפי סעיף 57ג' (1) לפקודת הראיות, יש להעיד את מי שהדפיס את המכתב, הכניסו למעטפה וביילו, בנסיבות בהן

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ע 7962-09-17

קיים מנגנון השולח מכתבים באופן אוטומטי, לעיתים ללא צורך במגע יד אדם לצורך הדפסה, עטיפה וביול. העדות מטעם המשיבה, אשר בית הדין האזורי אימץ, מצביעה על נוהל עבודה סדור של הקרן.

עם זאת, בענייננו החזקה אינה יכולה לחול, בין בתחולה ישירה ובין בתחולה עקיפה, מקום בו המען כלל אינו מופיע על גבי המכתב. כך, למשל, בבית המשפט העליון נפסק כי החזקה לפי סעיף 57ג(1) לפקודת הראיות אינה חלה בנסיבות בהן נשלח מכתב ל"שלום יעיש מטירת שלום" (ע"א 203/84 **יעיש נ' אהרון**, פ"ד מ(1) 328, 332 למטה (1986)) והדברים נכונים מכוח קל וחומר עת לא צוין כלל מען כלשהו על גבי ההודעה הסטטוטורית.

יצוין, כי אף התנהלות המנוח והמערער בעת הגיעו של המערער לגיל קצבת זקנה, תומכת בטענת המערער לפיה ההודעה הסטטוטורית לא התקבלה והמנוח והמערער לא היו מודעים לזכויות לפיה. בנוסח המכתב הנשלח למבוטחים כששה חודשים לפני מועד הזכאות לקצבת זקנה, מצוין לצד פירוט זכותם למשיכת כספים במהלך תקופה מוגדרת, כי **"בהתאם להוראות התקנון עליך להגיש את בקשתך לקבלת פנסיית זקנה לפחות 3 חודשים לפני חודש הזכאות הראשון שלך לפנסיית זקנה"**. המנוח לא הגיש בקשה למשיכת כספים מהקרן ואף לא בקשה לקבלת פנסיית זקנה, הגם שלנוכח מעמדו כמבוטח לא פעיל אין הוא זוכה ליתרון כלכלי כלשהו עקב דחיית המועד לקבלת פנסיית הזקנה. יש להניח כי במקרה הרגיל, מבוטח המקבל את ההודעה הסטטוטורית, יכלול צעדיו ויגיש בקשה לקבלת פנסיית זקנה או למשיכת כספים.

בין כך ובין כך, בנסיבות המאד מיוחדות של העניין, לא עלה בידי המשיבה, מהטעמים המפורטים לעיל, להוכיח כי ההודעה הסטטוטורית נשלחה למנוח וממילא לא ניתן לייחס למנוח חזקה של קבלתה.

14. המשיבה מוסיפה וטוענת כי בין אם ההודעה הסטטוטורית נתקבלה ובין אם לאו, הוראת תקנה 48(ב) לתקנון האחיד נכללת, מטבע הדברים, בתקנון האחיד אשר תוכנו מפורסם ברבים ותוכנה אף מפורט בחלקם האחורי של הדוחות השנתיים שנשלחו למנוח, ואשר לא היה חולק כי לפחות חלק מהם הגיעו למענם, כך שהמנוח והמערער

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ע 7962-09-17

שפעל מטעמו, ידעו או היו צריכים לדעת על ההוראה. ואולם, כפי שכבר נפסק בהלכת **רפפורט**, "**לא די בדוח שנתי המציין את תניות הפטור ותקנות הקרן**" (שם, ע' 646 למטה) ועל הקרן מוטל, מכח חובת הנאמנות וחובת תום הלב המוגברת, לנקוט באמצעים מתאימים על מנת ליידע את המבוטחים בצמתים של קבלות החלטות שההימנעות מקבלתן עלולה לגרום לפגיעה מהותית במבוטח, תוך ש"על קרן הפנסיה לדאוג להביא בפני העמית את עובדות היסוד המהותיות ליישום תכלית ההתקשרות הפנסיונית, ולכל הפחות להתריע בפניו על הצורך לבדוק את אותן עובדות כדי למנוע את 'הנזק'", כאשר על הגילוי להתבצע "במועד הרלוונטי לגילוי, שכן רק במועד זה ישנה הסתברות המניחה את הדעת שהעמית יבין את המשמעויות של אותו מידע שגולה" (ע"ע (ארצי) 17754-11-14 ח'דר – **מנורה מבטחים פנסיה בע"מ**. פסקאות 11 ו. 1 – 11 ז. (26.4.2015)).

15. בניגוד לנסיבות העובדתיות בהלכת **רפפורט** בהן הוסקה חובת הגילוי מהדין הכללי (לעניין המסגרת הנורמטיבית להחלת חובת גילוי על קרן הפנסיה, ראו גם פסקאות 10 – 11 בעניין ח'דר הנזכר לעיל; כמו כן ראו לאחרונה לעניין החלת חובות היידוע גם על זכויות מבוטחים בפנסיה תקציבית, מתוך היקש מהפסיקה בנושא קרנות הפנסיה: ע"ע (ארצי) 42050-05-14 **הממונה על תשלום גמלאות – פרופ' שדה**. פסקה 35 (4.9.2016); להלן – **עניין פרופ' שדה**), עניינו בהוראה מהותית ביותר המופיעה לנוכח חשיבותה הרבה, באופן חריג, בתקנות קופות הגמל עצמן, אשר עד לחקיקת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן – **חוק הגמל**) היו המקור הנורמטיבי העיקרי לפעילותן של קופות הגמל השונות, ולא בהוראות נוהל של הממונה על שוק ההון או בתקנוני קופות הגמל לקצבה (ראו: סעיף 16(ב) לחוק הגמל לפיו הוראות תקנון כפופות להוראות כל דין החל על ניהול קופות גמל).

הפרת חובת הגילוי המוגברת של קרן פנסיה, כפי שנפסק בהלכת **רפפורט** (ולאחרונה גם בעניין **פרופ' שדה**), קל וחומר משהופרה בעניינו חובה סטטוטורית מפורשת בסוגיה מהותית ביותר לחוסך הפנסיוני, משתיקה, בהתחשב במכלול נסיבות העניין, את הקרן ומונעת ממנה להעלות את הטענה לפיה הוגשה הבקשה למשיכת כספים באיחור.

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ע 7962-09-17

16. יובהר, כי קביעתנו דלעיל המחילה בנסיבות העניין את דיני ההשתק והמניעות, אינה נובעת רק מאי קבלת ההודעה הסטטוטורית על ידי המנוח, אלא ניתן על ידינו משקל רב גם להנחה לפיה מבוטח סביר במצבו של המנוח במועד הגיעו לגיל קצבת זקנה, כעולה מהתעודות הרפואיות שהוצגו על ידי המערער, אשר היה מודע (ובעניינו: בנו של המנוח אשר פעל בשמו) לסיכון של קיצור תוחלת חייו כפועל יוצא ממצבו הקשה, היה בוחר בקבלת סכום המשיכה הגבוה או למצער שוקל את האפשרות בכובד ראש. דהיינו: מהדברים עולה, כי קיימת אפשרות סבירה ביותר לקשר ישיר בין אי משלוח ההודעה הסטטוטורית למנוח, לבין הנזק שנגרם כתוצאה מאי מתן הוראה למשיכת כספי הקרן במועד.

עוד נתנו דעתנו לעובדה לפיה כלל לא שולמה פנסיית זקנה למנוח טרם פטירתו, לעיתוי המוקדם של פניית המערער לקרן למשיכת כספים (פחות מחודשיים מהוצאת צו ירושה) ולהיקף הפגיעה במנוח, ובמערער שנכנס לנעליו, בנסיבות בהן למעלה משלוש עשרה שנות חברות בקרן הפנסיה היו נמחקות, כמעט במלואן, כפועל יוצא מאי הגשת בקשה במועד.

למען הסר ספק נדגיש, לפיכך, כי החלת דיני ההשתק והמניעות כפופה למכלול נסיבות העניין, ובהן, מבלי למצות, קיומו של קשר ישיר בין התנהלותה של קרן הפנסיה לבין הנזק שנגרם למבוטח או למי מטעמו.

17. בשולי הדברים נציין, כי בטיעון בפנינו הצביעה המשיבה על קשיים, בהיבט המעשי, של קרנות הפנסיה הוותיקות באשר למתן מלוא המידע המתחייב מתקנה 41לא(ב) לתקנות קופות הגמל עוד בטרם מועד הזכאות לפנסיה של המבוטח. דומה, כי קיומם של הקשיים עליהם עמדה המשיבה מחייבים את הממונה לבחון שמא יש מקום לערוך תיקונים בתקנה ולהתאימה לאילוצי הקרנות הוותיקות. אגב כך מצאנו לנכון להמליץ לממונה לבחון מתן הוראות משלימות על מתכונת משלוח ההודעה הסטטוטורית, באופן שיבטיח את יידוע המבוטחים טרם הגיעם לגיל קצבת זקנה על האפשרויות העומדות בפניהם ויאפשר להם לכלכל צעדיהם באופן מושכל.

בית הדין הארצי לעבודה

ע"ע 7962-09-17

18. **סוף דבר** – הערעור מתקבל. המערער, בכשירותו כיורשו היחיד של המנוח, זכאי למשוך את כספי המנוח מהקרן, חלף הזכות לקבלת קצבת זקנה לתקופה מוגבלת כאמור בפתח הדברים. המשיבה תישא בהוצאות המערער ובשכר טרחת עורכי דינו בשתי הערכאות בסכום (כולל) של 10,000 ₪ אשר ישולם בתוך 30 ימים מהיום.

ניתן היום, כ' חשוון תשע"ט (29 אוקטובר 2018), בהעדר הצדדים וישלח אליהם.

מיכאל שפיצר,
שופט

חני אופק גנדלר,
שופטת

רועי פוליאק, שופט
אב"ד

גברת ברכה סמו,
נציגת ציבור (מעסיקים)

מר נתן מאיר,
נציג ציבור (עובדים)

